

اسلام مجموعہ

شعاری : « دینی بر حیات ، حیاتی بر دین و در »

میل ۲ صافی ۴۲ ۷. جہادی الاولیٰ ۱۳۳۴ مدیری : حلیم ثابت
۲۸ شباط ۱۳۳۱

جلد : ۴

قرآنہ کریم
سورۃ آل عمرانک ۸۸ نجی. آیتدن ۹۵ نجی آیتہ قدر مفهوم شریفی
[حاشیہ لی مفهوم قرآندن] مرحوم مناسترلی رفعت

تاریخ
تورکلر و اسلامیت . . . . . م . شمس الدین
اجتماعیات
دین و حرب . . . . . عبداللطیف نوزاد

نسخہ سی ۶۰ پارہ در

توزیع یری « زمان کتب خانہ سیدر »

تجیم استقبال مطبعہ سی

تاریخ

تورک‌کار و اسلامیت

نیراسلامیت، عربستانده طلوع ابتدییکی حالده حزمانه مشاق و جدانلری تورکستانده بولمشدی. دین احمدی تورک‌کار طرفندن قبول ایدلدکن سوکره درکه شوکت اسلامیه قصوای کماله واصل اولمش در. چونکه تورک‌کار اسلامیتی وجدانلرینک عصر لرجه اوزله دیگی بر معشوقه کبی استقبال ایتمش، بتون موجودیتلریله اونک اعلاسنه چالیشمشلردر.

تورانک واسع یابلا لری، پایانسز چوللری، براق ویلدیزلی کیجه لری، آلتون طاغلرینک معظم شاهقه لری، کچیدینز اورمانلری، عصر لر دنبری تورکک روحه علوی سانجه لر تر قیل ایدیور، اونی خلقتک حضور عظمت بناهنده عشق عبودیتله تیره تیوردی.

تورک اوتهدنبری یالکز عائله و اویماعک بویوکنه، ملکتنک خاقاننه اطاعت ایتمک آلیشمشدی. محیطک بلندادا تلقیناتی روحنی یوکسندیک کبی وحدت اداره ایجاباتی ده اونی دائما حال فعالیتده بولندیر بیوردی. تورک‌کار، نه (بودا) مذهبک اویوشدیر یحیی آینلرینه، نه (آتش پرستک) ک (ثنائیت) تلقین ایدن عنقنه لرینه، نه ده شامانلرک ابتدائی اساطیرینه. ریطقاب ایدمه میور لر دی. اونلر، روحلرینه جلالت، قانلرینه حدت، نفسلرینه غرور و حشمت، محیطلرینک یوکسک تلقیناتنه شدت بخش ایدمک بر (دین) آرایور لر دی. تورک مادی یاشیور، عمرینی حرب و جدال میدانلرنده کچیر بیوردی. بر (سومنا) ک قاپوسی اوکنده بوینی بوکدرک مسکینانه کونلرجه بکله مک بر (آتشکده) نک دیوارلری دیننده ذلیلانه آیلرجه ایکله مک، بر هندلینک پایه بیله چکی بر ایشدی. فقط، اک بیوک ذوقی چوللرده، اووالرده، آت اوستنده طولاشمقدن، سدراهی اولمق ایسته ینلرله چاریشمقدن عبارت اولان تورک، بویولده کی معنوی اسارتلردن برشی آکلامیوردی.

هندده، ایران ده، طبیعتک عواطف بی پایانی ایچنه غرق اولان انسانلر،

چارپشمه دن، چالشمه دن کینه بیلوردی. فقط، تورکستان اهالیسی توله مک ایچون قوشمغه، دیدیمکه، چارپشمغه مجبور ایدیلر .
تورک روحی، خیال انکیزتلقیناته بیکانه ایدی. او، ایسته یوردی که دینی ده و طنک سهای قدر براق، حیانتک گذارشی نسبتنده ساده، یایلاستک یوککلکی قدر بلند اولسون .

تورکک عصرلردنبری ایچنده بولندینی محیط، کندپسه عظمتله مزوج بر فکر وحدت ترتیل ایشدی . سها پیوست داغلر، پایانسز اوولر، متهاسز چوللر، کیجه لرك سحت و سکونی ایچنده پارلدايان اوزاق ییلدیزلر، تورکه ییللرجه بر شیلر اوقومشلر، روحنده باشقه حسلر اوایاندیرمشلردی .
تورک فکرینی یوکسته جک، قوتلی دامارلرنده قوشان قانه شدید بر جولان ویرمک، دینج و کوربوز عضله لرینی ایشله جک بر (دین) ایسته یوردی .
ایکنجی خلیفه حضرت عمر زماننده تورکستانه اعزام ایدیلن اصحاب کرامدن (عبدالرحمن بن ربیعہ) و (احنف بن قیس) ، تورکه اوزله دیکی بومعشوقه وجدانی کوتورمشلردی . هجرتک (۹۴) نجی سنه سنده (بخارا) ده ایلك جامع انشا اولندینی زمانده تورک قلبک آبدۀ ایمانی رکز ایدلشدی .
جنود اسلامیہ ، ایران اردولرینی تارومار ایتدیکی هنگامده تورکستان ، غربی توکیولردن ، (ئی - پی - تو - لو y-pi-tou-lou) خانک تحت اداره سنده بولنیوردی . [۱] ایران کسراسی یزدجرد (احنف بن قیس) ک قطعی صدمه سیله صوک التجاکاهی اولان (مرورالروز) دنده قاچغه مجبور اولدینی ائنده [۲] (ئی - پی - تو - لو) خانک ضعفدن استفاده ایدمک چیلیرک تسین - یوئن (tcién-yuen) دیکلری (فاراب) شهرنده بر خانلق تأسیس ایدن اسکی خاقان زاده نردن (هو - لو Ho-lo) خانه مراجعتله معاوتتی طلب ایشدی . تورک خانیه یزدجرد آرهنده عقد ایدیلن اتفاق موقتاً اسلامیستک سیر سریعته مانع اولدی .

[۱] ده غینف : هوئلر تاریخی . برنجی جلدک ایکنجی کتابی . صحیفه : ۴۸۴

[۲] فتوحات الاسلامیه لایس دحلاق : جلد : ۱ . ص : ۸۴

اموی قوماندانان نردن بعضلرینک جزیه طوبیلامق، حاکمیت تأسیس ایتمک خصوصندہ کی عزملری ایسہ، تورکلرک غرور مایسنی تخریش ایتمشدی . ایلمک زمانلردہ حجاج اردولرینہ قارشى کوستردکلری شدتلی مقاومت، یوندن ایلری کلشدی. تورک، اسلامیتی روخنہ اویتون بولیور، فقط ملت محکومہ اولغہ، حاکمیتقی غائب ایتمکہ راضی اولیوردی .

اموی قوماندانلری آرمسندہ تورکلرک روحنی اوقویہ حق دہادہ کیمہ بولنامسی، تورک مقاومتی انتاج اییدیوردی .

حجاج کبی ظلمہ نیک کوندردیکی قوماندانلر ایچندہ (جزیه) طوبیلامق عشقیلہ تیزمین امراتک پک چوق اولسی طیبسی ایدی . بولنر، اسلامیتی قبول ایدن تورکلردن بیلہ جزیه تحصیل ایتمک ایستہ یورلردی [۳] حالبوکہ اوزمانہ قدر هیچ برملتہ جزیه ویرمک وضعیندہ بولنیمان تورکلرہ، بومعاملہ پک آغیر کلیوردی . تورکلرلہ اموی اردولری آرمسندہ وقوعہ کلن مدہش عربدہ لرک اسباب حقیقیہ سنسی بو ایکی نقطہ دہ آرامق ایجاب ایدر . [۴] وقتاکہ تورکلر اسلامیتی قبول ایتمکلہ ملت محکومہ اولیہ جقلریخی آکلادیلر، وقتاکہ دین نثرینی جزیه تحصیلنہ ترجیح ایدن قوماندانلر ظهور ایتمدی، تورکلردہ فوج فوج دائرہ اسلامہ کیرمک باشلادیلر .

[۳] فتوحات الاسلامیہ لابن دخلان . جلد: ۱ . ص : ۱۴۴

[۴] هشامک زمان خلافتندہ خراسان وذلیمی (اشرس) هجرتک ۱۱۰ تاریخندہ ماوراءالنہر اہالیسنی دین اسلامہ دعوت ایچون (صالح بن طریف) ایلہ (ربیع بن عمران) ی مأمور ایتمدی . ابن طریف، بو وظیفہ یی مسلمان اولانلردن جزیه التمامق شرطیلہ درعہدہ ایده جکئی سوبلدی . اشرس بوتکایی قبول ایتمدی . بوتلردہ سمرقندہ کیتدیلر . وخلق دینہ دعوت ایتمدیلر . سمرقند وحوالیسندہ پک چوق خلق فوج فوج دین اسلامہ داخل اولیور دیلر . فقط اسلامیتی قبول ایدنلرک چوظلہ سندن واردات میریہ بہ خلی قحان کلدیکی سمرقندہ دقتدراری طرفندن لہا اولندی بونہ اوزرینہ اشرس سمرقندہ امارتہ کوندردیکی امرنامہ دہ (شددی بہ قدر خرج آدیپنکنز آدملردن - مسلمان ییہ اولسہلر - نہ خراج انکز !) بولندہ براسروردی . معتدیلردن جزیه التمنہ باشلادی . جزیه ویرمکدن امتناع ایدن یی مسلمانلردن بدی بیک قدری سمرقندہ طوبیلاندیلر واعلان عصیان ایتمدیلر . [تاریخ الکامل لابن الاثیر : جلد : ۵ . ص : ۵۸]

تورکستانہ نشر دین و طیفہ سی ، داہا اول دین اسلامی قبول ایتمش اولان تورک امراسی طرفندن د: عہدہ ایدلدکن صوکرہ ایسہ ، تورانک او واسع اقلیمندہ حزمہ توجیدلہ تنور ایتمین همان هیچ بر تورک قندی .
 ہجرتک (۳۴۹-۳۵۰) تاریخندہ اوینور خان (سالور خان) ، اوجیوز بیک غرکام ، یعنی تقریباً اوج ملیونی متجاوز تورکلہ برلکدہ برکون ایتندہ دائرہ اسلامہ کیردیلم ! [۵]

سالور خانک اوغلی وخلق (موسی خان) ، ماوراءالنہردہ مدرسہ لہر ، مکتبلہ ، جامعلہ انشاسیہ عرفان اسلامی بی تورکستان ایتدیلمہ نشرہ باشلادی . موسی خان ، اطرافتہ علمادن متشکل برہیت عرفان خوبلاش ، معالی دینیہ تک نشر و تعینتی بوہیتہ حوالہ ایشدی تورکلرک تأسیس ایتدیلمہ کیری (دولت ایلکہ) . زمانندہ ایسہ بو یولدہ کی نشریات داہا زیادہ انکشاف ایتدی .
 دائرہ اسلامیتہ کیرن تورکلر ، بوتون غیرتلیخی عرفداشلریخی تنور وارشادہ حصر ایتدیلمہ لردی . بو ارشادات سایہ سندہ ایدی کہ کاشغر و بلاسغون خطہ لرندہ اقامت ایدن تورکلردن اون بیک عائلہ ہجرتک (۴۳۵) بھی ییتندہ دفعہ دین اسلامی قبول ایتمش ، شکرانہ امتان اولہرق دہ یکرمی بیک قویون قربان کیشلردی .

تورکستان ایتدیلمہ دوغری فیاض بر جریان انتشار آلان اسلامیت ، دیگر طرفندن آذربایجان ، و قفقاسیہ بی آسہرق وولغا نہری یویلرندہ اوطوران بلغار تورکلریخی تنورہ باشلامشدی .

ابن الاثیرک ، (کتاب الکامل) دہ تصریح ایتدیکی اوزرہ دغا ایتکنجی خلیفہ حضرت عمر زمانندہ (ربیعہ الباہلی) ، خزر تورکلریلہ تماس دہ بوتشمدی ازمتہ متعاقبہدہ بو مناسبت توالی و تکرر ایتشدر .

ایکنجی عصر ہجری اوائلندہ (جراح بن عبداللہ الحکمی) ، بلاد

[۵] ابن الاثیر : جلد : ۶ : ص : ۱۹۱ . سالورخان مسلمان اولدقتن صوکرہ (قرمخاق) نامنی الماش ، ہنوز اسلام اولیا . تورکلردن فرق یچون معتقدہ کیرلہ (تورکن) اسنی ورمش اولدینتی صحایف الاخبار قید ایتدیور .

خزروه کیره روك (دربند)، (بلنجر) و (مدینه‌البيضاء) کې شهرلری ضبط ایتدیکندن خزر تووکلرینک بر قسسی: بن اسلامی قبول ایتشاردی .
 بو وقعه دن اوج سنه سوکره یعنی هجرتک (۱۱۴) نجی ییلنده (مسلمه بن عبدالملک)، بلنجر طاغیرینی آتشرق شمالده کی تووکلری دائره اطاعته آلدی . اسلامیت، بو صورتله شماله: وعری اییلمغه باشلادی .

دهاشمالده ایبدیل (ولغا) نهری بویلرنده بولنان باشقر، یشرو بلغار تووکلری، مسلمان تاجرلرله تماس ایتدیلر . اونون دن اسلامیتک تورک روحه پک اویقون اولان اساسلرینی اوکرنیدیلر . بلغار تووکلرینک اکثریسی؛ صرف وجدانی بر شوقله؛ اسلامیتی قبول ایتدیلر . سوکره ده یکی دینلرینی، دیگر عرفداشلری آرسنده نشر و تعمیمه چاشدیلر .

نهایت هجرتک (۳۰۹) نجی سنه سنده بلغار حکمداری (الماس خان) ده اسلامیتی قبول ایتدیکنی رسماً اعلان و مقابله خلاقه بر هیئت سفارت اعزام ایلدی . الماس خان، سفیری واسطه سیله ذیفه (مقتدر بالله) دن مسلمانلغک احکامنی تعلیم ایده جک طالمور، مسجد و مدرسه انشاسی ایچون معمارلر ایستمش، خلیفه یه عرض اطاعت ایلشدی [۶]. خلیفه، خانک ایلیچیلرینی

[۶] خلیفه مقتدر بالله طرفدن بلغارخانه کونده ریلن سفارت هیئتی، هجرتک (۳۰۹) نجی سنه سی صفرینک اون برنجی کونی بغداد دن حرکتله بخارا و خوارزم طرفتی تمقیب ایدرک (۳۱۰) سنه سی محرمینک اون ایکنجی کونی (شهر بلغاره) مواصلت ایلشاردی .
 الماس خان، اوغولرینی، قارداشلرینی، امراسنی هیئت سفارتی برکونک بولون استقباله مأمور ایتشدی . مستقبیلر، اوونک خادقن موجینجه، هیئت طوز، اکک، و طاری ایله قارشولادیلر . هیئت شهره یاتلاشدی زما ن بالذات خانده مین عسکرله استقباله چیددی خلیفه ایلیچیلرینی کورنجه آتدن ایتدی، آنکنه طولمردینی آلتون و کوموش آنچه بی اوزرلیته سربدی . هیئت اوج کون استراحت ایتدکن سوکره سراه دعوت اولندیلر، احمد بن فضلان خلیفه ووزراسی طرفدن کونده ریلن نامه وهدیه لری خانه تقدیم ایتدی . بلغار امرا و متحیزان ده بوجلسده حاضر بولتیورلردی . خان ایلیچیلر مواجه سنده، رسماً اسلامیتی اعلان واسنی جعفر بن عبدالله تبدیل ایلدی اوتدن سوکره اسمی خطبه لرده (اللهم اصلح عبدک جعفر بن عبدالله امیر بلغار مولی امیر المؤمنین ...) صورتیه ذکر اولتغه باشلادی ! [یاقوت حموی . معجم البلدان جلد ۱: ۱۰]

ممنونیتله قبول و طلبی اسعاف ایدرک (سهن الراسی) ، (بدرالحرمی)
اسلارنده ایکی عالمک تحت ریاستده شهر بلغاریه برهیت مخصوصه کوندردی .
هیئتک وظیفه کتابی مشهور (احمد بن فضلان) ه توجیه ایدلشدی . هیئت
ارکاننک ارشاداتیه ، بلغاریه باشقرد ، میشار و اوغمر تورکلرندن او وقته قدر
هنوز مسلمان اولیانلرده دین احمدی بی قبول ایتدیلر (سایی اوغنی المناس
خان) ده (جعفر بن عبدالله) استنی آلدی [۷] ! .. بوتاریمجدن اعتباراً اسلامیت
شمال تورکلرینکده دین مایسی اولدی ! ..

تورکلر ، اسلامیتی عصر سعادتیه مخصوص اولان صافیت اصلیه سییه قبول
ایتمشلردی . حقیقی مسلمانلق تورکلک روحنه هم مونس ، همده اویغون
کلشدی . تورک (شرع مجمل) ده وجدان ملیسی انکشاف ایتدیرمچک
اساسلر کورمش ، (صرف مله) سنه اویغون (نصوص) بولشدی . تورک
قلبنده ، هر شیئه قادر بویوک بر (تنگری) نك ، باشنده اولو بر (خاقان)
حاکم اولسی ایسته یوردی . اسلامیتده قادر مطلق بر (الله) ایله اونک
شریعتی تأییده مأمور بر (اولوالامر) کوسته ریوردی . تورک (ایدی قوت)
دیدیکی خاقاننده دینآده بر نفوذ طانیوردی [۸] . اسلامیتده ، (اولوالامر) ،
عینی زمانده ذات رسالتناهیته (خلیفه) سی اولیوردی . تورکلک روحی
(وحدتچی) ، تشکیلاتی (ولایت عامه) اساسه مستند ایدی . اسلامیتده
عینی اساسلری تأیید ایدیوردی . تورک (ایل) جی ایدی . مسلمانلقده
وحدت اجتماعیه اصولی تلقین ایدیوردی . تورک فطرتاً عسکر ایدی . شرع
احمدی ده (جهادی) ی اساسات دینه میانه ادخال ایتشدی . تورک ، طباعاً
جوانمرد ، بیگلره قارشو مشفق و لطفکار ایدی . اسلامیتده زکاتی ارکان
دینه دن صایبوردی . تورک ، اوغوز خان دورندن بری (دین حنیف)
اساسلریله انیت پیدا ایتشدی . [۹] حضرت محمد (ع . م) ده مساعده کار

[۷] معجم البلدان لیا توت الحموی

[۸] تاریخ جهان کشای جونجی جلد : ۱ .

[۹] ابوالغازی جاهدخان : اوشال شجره ترکیه : جلد : ۱ : ص : ۱۰

و کیجہسی کوندوزی قدر پارلاق اولان (دین حنیف) ایله بئٹ ایدلش اولدیغنی تبلیغ بو یوریوردی . [۱۰]

عصر لڑک کذرانی تورک قلبندہ آرزوق رسوب برافش تاؤئیزیم ، شامانیزم ایله بودیلک ، مجوسیلک ، نسطوریلک ، مانیاک ، بر وقتلر تورک وجدانہ حاکم اولمشدی . فقط ، تورک روحی بوتون بوتأثیرات آلتندہ ، ینہ تک واولو تنکری عقیدہ سنی بر تورلو اونوتہ مامشدی ! ... بو عقیدہ ، تورکری درین بر شوقله اسلامیتک قوجاغنه آمشدر . چونکہ تورککر ، اسلامیتک اساسلری وجدانلرینه پک اویغون بولمشدری . اسلامیتده تورکک احتیاجات روحیہ سنی تطمین ایتمش ، اونی بر دنیبره وکساتمش ، تورکک تاویمخک اک احتشاملی صحیفه لرندہ اک ممتاز بر موقع قازاندرمشدر . اساسا تورکستانک پایانسز افقرلرندن تورک روحنه لایح اولان علوی سانجهره ، اونده درین بر میل وحدت پرستی اویاندرمشدی . تورک روحی ، بر احتیاج آلتندہ قیورا . نیوردی . اسلامیت ، ماوراءالنهر افقرلرندن نمانہ باشلانجه ، تورککر احتیاج روحیلرینی تطمین ایدمکک حزمه لری طامیشلردی . درین بر شوقله اسلامیتی قبول ایتدیلر . فقط ، اقوام ساڑه کبی ماضیدن منتقل پایانسز خرافه لریده برلکده سوروکله مک صورتیله دکل ! . چونکہ تورککرده ، ایران خرافاتنه ، یونان اساطیرینه ، هند خلیالرینه بکزرر غغنه لر یوقدی . تورک او وقته قدر روحکک اینانمق احتیاجنی تسکین ایدمکک بسیط بر عقیدہ ایله یاشامشدی . او عقیدہ نک اعماق صمیمینده کیزلیدن کیزلی ، وحدت نورلری پارلدا یوردی . تورک روحی ، خرافه دار بر عقیدہ ایله انکشاف ایدم مزدی . اوروح ، شہامته ، ساده لکه ، نجابتہ مقتوندی . شرع مجمل اساسلری ایسه تورک روحی اعلا ایدمکک بر شکلده ایدی . تورک طبعاً دینداردر . بنسہ دیک و قبول ایتدیکی دینہ ، سوک درجه ربط قلب ایدر . دیندارلق فطرتکک آتملو ساقسون وجرمان عرقلرنده مک زیادہ نمالامش اولدیغنی کوریوروز . انکلیزو آلمان

[۱۰] بئٹ بلخنیفیه السعۃ ایلمها کنهارها [حدیث شریف جامع الصغیردن]

عرقلری ، دیندارلق سجه سنده تورکلردن کیری قالیورلر. فضیلت اخلاقیه
تقطعه نظرندن بوسجه نك قیمتی انکار اولنه میه جق قدر علوی در . انگلیز
و آلمان ملتلی نك تمایلات روحیه لری ، سجه لری ، فضیلتکار اعتیاد لری ،
عغنه پرستلک لری ، حائله جیات لری تدقیق ای دیلیرسه ، دیندارلق سجه نك
تریتکار ایزلری بوتون پارلاقنی ایله نظرلره چارپار . فقط ، دیندارلق
سجه نك ، بر قومك اعتلاسه خادم اوله بیلمه سی ایچون دینله او قومك
روحی آرمسند بر او یقولق اولق ایجاب ایدر. دینك تالقیناتی ، او امر
ونواهیسی ، قومك سجایای فطریه سی تالاندیره جق طرزده اولورسه ، ملتك
اعتلاسی تأمین ایده جکنده شبه یوقدر .

خرسیانلق ، آلمانیا و انکترده جرمان و آنغلو ساقسون قوملرینك
روحلرینه او یغون شکلر آلتش اولدینی ایچوندرکه بو قوملرده فضائل عالیه یی
نیمه ایده بیلمش ، اومتلری یوکنتمشدر . اسلامیت ، خرافات اوله ایله
بولاشمهدن اول ، صاف و علوی اساسلرله تورک ملتك بلند سجه لرینی تریبه
ایتمش ، اولترده کی فضیلتکار مزیتلرک انکشافی تأمین ایلشدی . غزنه ،
خوازم ، سلجوق ، طولون ، آقشید ، دانشمند ، اتابک و عثمانلی تورکلرینك
ایلك دورلرده کونستردکلری علوی سجه لر ، حیرت انگیز شهامت ، بلند
فضیلتلر ، روحلرینه او یغون اولان صاف مسلمانلغك نتیجه آثاری اولدیغنده
شبه یوقدر . اسلامیت ، علویت و سادگی اوله سیله تورکلرک روح شهامتدارینه
حاکم اولدینی مدتجه اونلری شان و شرف آرقه سنده قوشدیرمش ، تعالیدن
تعالییه سوق ایلشدر . فقط ، عصرلرک کذرانیله باشقه ملتله عائد عرف
وعغنه لر (شرع مفصل) شکلنده تورک روحه حاکم اولغنه ، اقوام مجاوره نك
خرافات وعغنه لری ، اسلامیتک دور سعاده خاص اولان صافیت و اصلتی
کولکه لندرکه باشلانجه ، تورک روحیه بو بابانجی و غیر مأوف وعغنه لر آلتده
ازینکه یوز طومشدر . بو حاکم نتیجه طبعیه سی اوله یق ایلك زمانلرده
تورکلرده اویانان هیجان وانکشاف طورمش ، اصالت عرقیه ته اکیه معروض
قالش ، تورک قدرت و شوکتی انحلاله یوز طومش ، دینی اجتماعی حیات

صارصیلمشدر. مسلمان تورکلری، اسلامیت حقیقه بوکلمشدری. خرافه‌دار دین ایسه سفالت وفلاکتلری انتاج ایلشدر. جاهله عرفلری، ایران، یونان اساطیری، هند خیالری اسلامیت کسومسته بورونه‌رك تورکلرک روخته حاکم اولغه باشلاقلری کوندن ائتباراً سجایای قومیه سونمش، اصالت عرقیه تهلهک‌یه دوشمشدر. چونکه یابانچی خرافه‌لر، تورکلرک حیات دامارلرینه متصل عطلات میقروبلری زرق ایدیور، یابانچی عرفله استناداً وضع اولنان احکام، حیات اجتماعی بی یوغیوردی!... چوق کچمه‌دن میقروبلرک آثار تخریبی کورولمکه باشلامشدری. تورک آرتق صافی وحقیقی مسلمانانلی اونوش یابانچی وقهار خرافه‌لرک کابوس عاطل آلتیه دوشمشدری. یابانچی عرفلردن چیقاریلان حکملر ایسه، حیات اجتماعی بی دائمی بر بجران اینجه صوقشیدی. تخریبکار تأثیرات آلتیه ازیلان تورک، هر کون شهامتدن، بر آزدها غائب ایدیور، کوندن کونه سرفی سجه‌لرندن اوزاقلایشیوردی. دینچ و کوربوز بر آدمک بدننه تدریجاً ورم میقروبلری زرق ایدلدیکی تقدیرده او انسان یاواش یاواش نصل تولومه دوغری سوروکله نیرسه، تورکلرک روح نجیب‌ده اساسات اسلامیه ایله علاقه‌دار اولیان یابانچی عنعنلر، مهلك خرافه‌لرله یولاشدقندن صوکره، مات مسکنت و عطلات چوقورینه یووارلامته باشلامشدر. تورکلر، آلتای اتکلرنده بولدقلری زمان، چینیلر، ایرانلیلر کبی اقوام مجاوره‌نک تأثیراتندن ممکن مرتبه؛ آزاده قالمق ایسته‌مشلردی. چونکه خاقانلری، کندیلرینه چین‌ده تولوم اولدیتتی. اختطار ایتش. اقوام ساژره اعتیادات و عنعناتندن تحذیر ایتشلردی. [۱] بوسیدن. اخلاق و اعتیادات مایه‌لری غائب ایتیه‌مشلردی. فقط. تورکلر اسلامیتی قبول و حاکمیتی آله کچیردکن صوکره عنعنه‌دار خرافه‌لرندن هنوز صویلمه‌مش اولان یکی دینداشلرله تماس مجبوریتده بولشلردی. اساطیری ماضیلرله اقتخار ایدن، ملی دینلرینک خرافه‌لری بر تورلو اونودامیان قوملرله اختلاط مجبوریتی؛ تورکلرک سجه‌لری لری کبی؛ صاف عقیده‌لری‌ده قاریشدرمش، اساسندن صارصمشدر.

(۱) تومن: اورخون و نیشه‌ش کتابه‌لری.

تورک، جاهلیه عرف و عتله لرینک، ایرانیه شن مسلمانلنک تاثیر اتندن آزاده قائلن اولسه لر دی، اسلامیت حقیقیه به مربوط بولند قلمی دور لرده نصل اعتلا ایتمش لره؛ دائماً عین صورتله؛ شانندن شرفه، ظفردن شوکته یو- رویه جکلردی. واسفاکه حقیقی مسلمانلق اونوتیله رقی آفاق خرافه کابوسلری استیلا ایتدکن سوکره، بونجیب قوم، ظلمت ایچنده بوغولش، عطالت چامورینه سوقولش، انقراض چوقورینه یو وارلانمشدر. تورکله بکی برحیات ویرمک ایچون دینلری، عنعنلری، اعتیادلری، مضر ویا باغجی شیلردن تلهیر ایتمک، (شرع مجمل) استناد، ملی و معانی عرفلردن دینی، اجتماعی حیاتی اعلا ایدمک اساسلر جیقارمق ایجاب ایدر. چونکه فطرتاً دیندار اولان تورک، دینسز باشا: من. فقط، خرافات ایله ده انقراض و سفالتدن قورتیه من! . . . . .

م . شمس الدین

اجتماعیات

دین و حرب

انسانک حدود مادیت و معنویت بی بحق تعیین ایتمک، روح ایله جسم آرمسده کی گرفت و معضل رابطه یی بولوب هر ایکینسک حیاتی علاقه لرینی تحلیله باشلامق، قیصه جه: روح ایله جسمک ماهیوی نسبتلری یقیناً یلمک هنوز علمه میسر اولامقله برابر بشری؛ فردو جمعیت اعتباریه مطالعه ایدرکن اول، ماده و معنایه آیرمق، ایشی قولایلاشدره جنی ایچین پک موافق و واقعه مطابق بر تفریق اولور. فی الحقیقه وار لغمزک قاریشیق مرکیتی بساطته ارجاعه چالیشیرکن، تجریدار من؛ بزی نهایت جسم و روحه، قالب و معنایه ایصال ایتمکده. اساساً شعور من، بوثنائیتی؛ ادراک خارجی و باطنی ایله، استدلال ایله، ایجه وسائل معرفت ایله سوه سوه بولوب جیقارمقده در. یوحانده انسانک حاجت لری موضوع بحث اولورکن بولری؛ (مادی و معنوی)